

pr̄ia, st̄ōi, tr̄ōicu i sl., a zanimljivo je da se javlja i zijeve, nastao ispadanjem glasa *v*, u primjeru *p̄luali*.

Ovim, naravno, nisu pobrojane sve osobnosti ovoga govora koje bi po nečemu mogle biti zanimljive, a to nije ni

bila svrha, nego je samo skrenuta pažnja na one specifičnosti koje doprinose tome da opća slika bude cjelovitija, a samim time i upotrebljivija za dijalektologa.

Herta Kuna

Ernesto Giammarco, DIZIONARIO ABRUZZESE E MOLISANO. Volume primo A-E,

Edizioni dell'Ateneo, Roma 1968, str. XXXVIII + 738, s 1 geografskom kartom.

I romanistika i italijanistika obogatile su se ovih dana prvim sveskom DAM-a, značajnim pothvatom talijanske dijalektološke leksikografije. Za njim će uskoro slijediti sv. II (F-M), III (N-P), IV (Q-Z) i V (*Appendici*). U zadnjem će svesku biti obrađeni etnici, ktetici i toponimi, a sadržavat će i ilustrirani dio (*«Parole e cose»*) te sekciju etimoloških tumačenja (od G. Alessia).

E. Giammarco (rođ. 1916) bio je donedavna privatni docent na Univerzitetu u L'Aquili, a sad predaje talijansku dijalektologiju na novoosnovanom Filozofskom fakultetu u Pescari. Autor je velikog broja knjiga i radova iz lingvistike, etnografije i regionalne povijesti književnosti a ponajviše u vezi s njegovom užom domovinom, oblašću Abruzzo i Molise. Prva riječ svake natuknice tog monumentalnog rječnika oblik je koji se govori u njegovu rodnom mjestu *Introdacqua* (pokrajina L'Aquila), a za njim slijede, praćeni simbolima mjesta gdje su zabilježeni, svi oblici koji se od njega razlikuju formom ili značenjem. Autor je gotovo dva decenija (od 1948. do 1966) studirao govore te regije u 585 lokaliteta. Uz obilje gramatičkih i semantičkih obavijesti svaka natuknica sadržava i folklornog materijala (npr. poslovice, pjesmice, izreke, formule koje se upotrebljavaju u dječjim igrama i sl., većinom dosad neobjavljeno). Autor je uzeo u obzir i građu koju su izdali stariji leksikografi i srednjovjekovne latinske dokumente, nastale u toj oblasti (od 10. st. dalje), a u terenskom se radu služio upitnikom od oko 4.000 pitanja, koji je dobio kombinirajući kvestionare po kojima su rađeni AIS i ALI i onaj po kome se sada vrše istraživanja CDI.

Na čelu tog sveska objavljena je karta koja prikazuje obrađena mjesta, bibliografija (posebno za svaku od pet provincija zone) te sigle za svako mjesto. G. obrađuje i talijanske govore dvaju sela u kojima žive moliški Hrvati: Kruč, (tal. *Acquaviva Collecroce*) i Stifilič (S. Felice del Molise). Nije obrađio selo Mundimitar. Ne znam ima li obrađeno selo Schiavi d'Abruzzo (Chieti) veze s nekim našim izumrlim naseobinama. Na žalost dosad nisam uspio utvrditi u DAM-u mnogo sigurnih hrvatskih tragova, što ne znači da ih neće biti više u ostalim svescima, kako mi je autor privatno saopćio. Vjerojatno će se tu pojaviti neke od riječi koje su se sačuvala na obližnjem poluotoku Monte Gargano gdje danas nema više Hrvata, npr. refleksi od *zelembać, gušter, plašljiv* > *chiasimo, klada* > *chioda, shakavac, curica, žalo* i sl. (usp. G. Rohlf's, »Ignote slave sulle coste del Gargano«, *Mélanges linguistiques offerts à E. Petrovici par ses amis étrangers à l'occasion de son soixantième anniversaire, Cercetări de lingvistică III*, Cluj 1958, Supliment, str. 409-413; M. Hraste, »Nepoznate slavenske kolonije na obalama Gargana«, *Kolo I*, Zagreb 1965, str. 612-617, G. Reichenkron, »Grundsätzliches zum Problem des Serbokroatischen in Südtalien«, *ZfBalk. II*, 1964, str. 135-144).

Na drugom pravcu, tj. što se tiče posudnica i kalkova talijanskog porijekla u govorima obalske hrvatske, novi će rječnik biti od velike koristi. Njegovom pojavom, dvije krajuje tačke jadranske elipse: Mleci i Apulija, koji se - osobito prva - zahvaljujući velikom broju dobrih rječnika i drugih pomagala - dosada uživale privilegirani položaj u studijama

hrvatsko-talijanskih leksičkih i drugih ćodira, dobivaju ozbiljnog konkurenta. Sve i da se može predvidjeti da Abruzzo i Molise nisu, sticajem povijesnih okolnosti, nikad zraćili prema Istoku u onoj mjeri u kojoj su to radile ostale dvije

zone, iznenaćjenja nisu isključena, tim prije što se na tom sektoru nije dosada uradilo skoro ništa. Stoga se nadamo da će DAM na tom pravcu biti od koristi i serbokroatistima.

Zarko Muljaćić

Nicolas Ruwet, INTRODUCTION À LA GRAMMAIRE GÉNÉRATIVE (*Recherches en sciences humaines* 22),

Paris, 1967, Librairie Plon, str. 448.

Generativno-transformacijska gramatika iz dana u dan naprećuje na Zapadu i na Istoku i osvaja pozicije u sredinama koje su nekoć pružale otpor »klasićnom«
strukturalizmu. Nemoguće je pratiti gotovo nepregledno mnoštvo knjiga i ćlanaka koje na svim svjetskim jezicima (i na japanskom) unose novo ućenje u sve veći broj nacionalnih lingvistika ili ga unaprećuju na razini opće lingvistike. Do nedavna je kao najbolji prirućnik za one koji su se htjeli uputiti u teoriju novog pravca slovila knjiga amerićkog germanista Emmona Bacha (*An Introduction to Transformational Grammars*, New York 1964, str. 205). Ona se, mećutim, zaustavila na prvoj fazi Chomskijeva ućenja. Novo, znatno opširnije djelo koje prikazujemo vodi raćuna i o drugoj fazi tog ućenja u kojemu je došla do izraćaja i tzv. semantićka komponenta. Napisao ga je mladi belgijski romanist N. Ruwet, sada profesor na Harvardu. Ime N. Ruweta i otprije je poznato strućnjacima. On je na francuski preveo i znaćajnim komentarom popratio antologiju Jakobsonovih djela koja je, pod naslovom *Essais de linguistique générale*, izašla 1953. u Parizu u izdanju *Les éditions de minuit*. N. Ruwet je uredio i 4. broj nove pariške revije *Langages* (prosinca 1966), u kome su, uz jasno pisanu i dobro dokumentiranu *Introduction* našeg autora, objavljeni prijevodi dvaju Chomskijevih raćdova, a zatim i bibliografija generativne gramatike i ćlanak o francuskim pomoćnim glagolima, sve iz pera našeg pisca. Spomenimo uz put da je br. 1 iste revije, *Recherches sémantiques*, uredio Tzvetan Todorov, a br. 8, *La phonologie générative*, amerićki umje-

reni generativist Stanford A. Schane, pa tako imamo na francuskom jeziku obradene detaljno sve tri komponente, što je naroćito važno jer N. Ruwet namjerno fonološkoj komponenti generativne gramatike posvećuje svega nekoliko strana (pogl. V, 4-2). Ako dodamo da se N. Ruwet s uspjehom okušaó i u generativnim analizama umjetnićkih tekstova (usp. N. Ruwet »L'analyse structurale de la poésie. A propos d'un ouvrage récent«, *Linguistics* 2, 1963, str. 38-59; Id., »Analyse structurale d'un poème français: un sonnet de Louise Labé«, *Linguistic* 3, 1964, str. 62-83), onda nam se nameće zaključak da je teško bilo naći pogodniji ćovjeka koji bi se prihvatio pisanja takvog prirućnika. Ruwet nije dogmatićar ni hladni poklonik algebarskih majstorija kabinetskog formalizma, pa će sigurno svojim umjerenim i kritićkim stavom više koristiti usvajanju teorije i prakse nove škole nego što bi to bio u stanju da uradi neki beskompromisni ćoktrinarac. Stoga će njegova knjiga osobito dobro doći i našim lingvistima, tim više što na našem jeziku nismo dosad iz tog područja imali nego tri ćlanka V. Ivira (*Suvremena lingvistika III*, Zagreb 1964, i treći, znaćajan ali na žalost prekratak rad »Principi i problemi transformacijske teorije«, *Filološki pregled* 1966, I-IV, str. 17-31), sasvim kratke informacije u knjizi M. Ivić, *Pravci u lingvistici*, Ljubljana 1963, str. 143-147 (nešto su opširnije u engleskom prijevodu iste knjige (*Trends in Linguistics*, The Hague 1965, str. 202-211) i sasvim kratke teoretske napomene u nekim raćdovima Milke i Pavla Ivića u kojima su studirali pojedine probleme naše